

Audyt czy kontrola?

Inne | Artykuły / Małgorzata Kochańska, wykładowca WSB w Gdańsku

Co to jest audyt? Czym różni się od kontroli? Jakie uprawnienia ma audytor? Sprawdź, co na ten temat mówi nasza ekspertka.

TREŚĆ ARTYKUŁU:

Co to jest audyt?

Audyt to niezależna ocena danej organizacji, systemu, procesu, projektu lub produktu. Przedmiot audytu jest badany pod względem zgodności z określonymi standardami, wzorcami, listami kontrolnymi, przepisami prawa, normami lub przepisami wewnętrznymi organizacji (polityki, procedury)¹. To kontrola przedsiębiorstwa pod względem finansowym i organizacyjnym, wycena jego majątku oraz analiza perspektyw jego rozwoju, przeprowadzana przez ekspertów².

Audyt wewnętrzny – według definicji podanej przez The Institute of Internal Auditors (IIA) – jest niezależną działalnością doradczą i weryfikującą, której celem jest usprawnienie operacyjne organizacji i wniesienie do niej wartości dodanej. Audyt wewnętrzny pomaga organizacji w osiągnięciu jej celów poprzez systematyczne i metodyczne podejście do oceny i doskonalenia skuteczności

procesów zarządzania ryzykiem, kontroli i zarządzania organizacją. Główne cele audytu wewnętrznego zawarte w definicji:

- pomoc organizacji w osiągnięciu jej celów,
- ocena i doskonalenie skuteczności procesów zarządzania ryzykiem, kontroli oraz zarządzania organizacją,
- niezależna działalność doradcza i weryfikująca, której celem jest usprawnienie operacyjne organizacji oraz wniesienie do niej wartości dodanej,
- niezależność i obiektywizm,
- systematyczne i metodyczne podejście³.

Audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną i obiektywną, której celem jest przysporzenie wartości i usprawnienie działalności operacyjnej organizacji. Polega na systematycznej i dokonywanej w uporządkowany sposób ocenie procesów: zarządzania ryzykiem, kontroli i ładu organizacyjnego, i przyczynia się do poprawy ich działania. Pomaga organizacji osiągnąć cele dostarczając zapewnienia o skuteczności tych procesów, jak również poprzez doradztwo⁴.

Czy to audyt czy kontrola?

W części instytucjonalnej kontroli można zauważyć powiązanie z audytem wewnętrznym. Kontrola instytucjonalna wykonywana

jest przed zespół ludzi, którzy są wyspecjalizowani w tym celu. Inną formą kontroli jest kontrola funkcjonalna, której realizację powierza się wszystkim pracownikom danej jednostki organizacyjnej i związana jest z wywiązaniem się z ich obowiązków. Głównym celem audytu jest ocena całego systemu kontroli w jednostce. Aby rozróżnić audyt i kontrolę, warto zastanowić się, nad ich cechami.

Audyt wewnętrzny:

- skupiony jest na zdefiniowaniu przyczyny powstania niekorzystnego zjawiska
- może działać prewencyjnie poprzez wskazanie występowania przypuszczalnego ryzyka
- autonomiczny
- ukierunkowany na poprawienie skuteczności działań w przedsiębiorstwie
- jego działania oparte są na podstawie przyjętych standardów zawodowych, a w sektorze publicznym na podstawie przepisów prawa.

Kontrola:

- jej celem jest reakcja na symptomy występowania niepożądanego zjawiska
- działa po fakcie
- ma zakres upoważnienia – osoba dająca zlecenie wyznacza zakres działania
- ukierunkowana na znalezienie winnego występowania nieprawidłowości
- jej działania oparte są na podstawie wewnętrznie przyjętych uregulowań⁵.

Audyt jest badaniem. Audytor prowadzi proces badania, w którym chce zebrać informacje. Kontrola jest sprawdzeniem, zestawieniem stanu faktycznego ze stanem wymaganym. Audyt jest poszukiwaniem zgodności⁶. Kontrola jest ukierunkowana na poszukiwanie nieprawidłowości. Celem kontroli jest ustalenie, czy i w jakiej wielkości nastąpiły odchylenia od stanu pożądanego.

Audyt	Kontrola
Auditio (łac.) Słuchanie, dowiadywanie się	Controle (franc.) Sprawdzenie, nadzór
Badanie (proces badania, dowiadywania się)	Sprawdzenie (czynności sprawdzające)
Poszukiwanie zgodności	Ustalenie czy nastąpiły odchylenia od stanu pożądanego
Potwierdzenie zgodności	Stwierdzenie nieprawidłowości
Niezależny	Ograniczona zakresem upoważnienia
Przeprowadzany w oparciu o ogólny standard wymagań	Przeprowadzany w oparciu o ogólny standard wymagań
Przeprowadzany w oparciu o ogólny standard wymagań	Przeprowadzany w oparciu o ogólny standard wymagań
Przeprowadzany w oparciu o ogólny standard wymagań	Przeprowadzana w oparciu o różne uregulowania
Nastawiony na doskonalenie	Nastawiona na nieprawidłowości
Ukierunkowany na usprawnienie działalności	Ukierunkowana na wykrycie nieprawidłowości i ich sprawców
Kładzie nacisk na przyczyny zjawisk	Kładzie nacisk na objawy zjawisk
Podejmowany z wyboru	Zwykle narzucana

Za: Mariusz J. Ligarski, Istota audytu i jego rola w systemie zarządzania jakością w:

http://www.ptzp.org.pl/files/konferencje/kzz/artyk_pdf_2018/T2/2018_t2_261.pdf, s. 264.

1. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Audyt>
2. <https://sjp.pwn.pl/slowniki/audyt.html>
3. https://mfiles.pl/pl/index.php/Audyt_wewn%C4%99trzny
4. <https://www.iaa.org.pl/o-nas/definicja-aw>
5. https://mfiles.pl/pl/index.php/Audyt_wewn%C4%99trzny
6. M.J. Ligarski, Istota audytu i jego rola w systemie zarządzania jakością, ss. 263-264

--

Małgorzata Kochańska – wykładowca WSB w Gdańsku, Doradca Prezesa w SEKA SA.